

1 ÚVOD

Česká národní banka předkládá veřejnosti Zprávu o finanční stabilitě za rok 2005. Naplňuje tak úkol nově stanovený zákonem – provádět analýzy finančního systému a přispívat ke stabilitě finančního systému jako celku.

Důležitou změnou plynoucí z novely zákona o ČNB (účinné od 1. 4. 2006) je sloučení dohledů nad finančním trhem do ČNB. Sloučení bylo motivováno celkovým zefektivněním provádění dohledu a zjednodušením komunikace regulovaných subjektů s orgánem dohledu. Zpráva o finanční stabilitě toto téma podrobněji nediskutuje, neboť je zaměřena na vývoj v roce 2005. Ve střednědobé perspektivě by sloučení dohledů mělo napomoci dalšímu upevnění finanční stability v české ekonomice.

Finanční stabilitou lze rozumět situaci, kdy finanční systém plní své funkce bez závažných poruch a nežádoucích důsledků pro současný i budoucí vývoj ekonomiky jako celku a zároveň vykazuje vysokou míru odolnosti vůči šokům. Faktory, které mohou (avšak nutně nemusí) výrazně ovlivnit finanční stabilitu, jsou ve zprávě označeny jako rizika. Zdrojem těchto rizik mohou být mimo jiné vnější okolí, domácí makroekonomický vývoj, hospodářské politiky, změny v institucionálním prostředí nebo procesy uvnitř finančního sektoru. K případnému narušení finanční stability může dojít v důsledku realizace těchto rizik, tj. v případě zasažení finančního sektoru šokem.

Struktura této zprávy je podobná jako v případě první zprávy za rok 2004. Finanční sektor působí v prostředí, které je ovlivňováno zahraničním a domácím makroekonomickým vývojem a zahraničními i domácími finančními trhy. Těmto tématům je věnována druhá kapitola. Třetí kapitola analyzuje vývoj domácí podnikové sféry a domácností. Jsou to hlavní dlužníci a věřitelé finančních institucí a představují pro ně největší zdroj kreditního rizika. Pozornost je věnována také vývoji na trhu nemovitostí. Čtvrtá kapitola je zaměřena na samotné finanční instituce. Analyzuje se struktura finančního sektoru, rentabilita, efektivnost, kvalita úvěrového portfolia i plnění obezřetnostních kritérií. To vše může ovlivnit výkonnost a kapitálovou sílu finančních institucí a v důsledku toho i jejich schopnost vyrovnat se s případnými šoky. Poslední kapitola diskutuje vývoj finanční infrastruktury, tj. mezibankovní platební systém a systém krátkodobých dluhopisů, jejichž hladké fungování je důležitým předpokladem finanční stability.

Zpráva přináší nově čtyři tzv. tématické články týkající se problematiky finanční stability. První z nich představuje zátěžové testování bankovního sektoru. Vedle aktualizace zátěžových testů, které byly provedeny již v minulé zprávě o finanční stabilitě, bylo spektrum zátěžových testů nově rozšířeno o testování dopadů alternativních makroekonomických scénářů a analýzu rizika mezibankovní nákazy. Zátěžové testování využívá výstupů modelu kreditního rizika, který je popsán ve druhém tématickém článku. Model predikuje podíl špatných úvěrů na celkovém kreditním portfoliu v závislosti na vývoji hlavních makroekonomických ukazatelů. Třetí článek představuje problematiku úpadkového práva, jeho vývoj i aktuální změny ve vazbě na finanční stabilitu. Poslední článek se zabývá analýzou nákladové efektivnosti bank s cílem ověřit hypotézu, zda klesající nákladová efektivnost banky může signalizovat riziko bankrotu banky. V příloze zprávy je uveden seznam všech zkratk, které byly ve zprávě použity.

Zpráva analyzuje vývoj relevantních ukazatelů s důrazem na rok 2005. V případech, kdy data za rok 2005 nebyla k dispozici, byly použity dostupné údaje za předchozí období.

Předkládaná zpráva o finanční stabilitě byla schválena bankovní radou České národní banky dne 11. 5. 2006. V elektronické podobě je k dispozici na internetové adrese www.cnb.cz.